

ORIENTERING OM VERGEMÅL OG MINDREÅRIGES RETT TIL Å BLI HØRT

Innledning

Denne veiledningen er tilpasset barn og ungdom over 12 år. Informasjonsskrivet gir ikke all informasjon, men det er ment å gi en kort oversikt over hva vergemålsavdelingen hos Statsforvalteren gjør, hvordan og i hvilke saker du kan kontakte oss for mer informasjon eller veiledning.

Det er flere lover som regulerer barn og unges økonomiske forhold og barns rett til å bli hørt, blant annet vergemålsloven. Denne loven sier noe om når barn og unge kan, og ikke kan, bestemme selv.

Hvis du ikke kan bestemme selv vil det vanligvis være dine foreldre som er verger, og tar avgjørelsen på dine vegne. Dersom du kun har én forelder, vil det være denne forelderens som tar avgjørelser alene.

Selv om foreldre vanligvis er verge for sine barn kan det være noen barn som enten har mistet foreldrene sine eller som har foreldre som av andre grunner ikke kan ta avgjørelser på barnets/ungdommens vegne. Statsforvalteren vil da oppnevne en verge slik at det er en person som kan ta avgjørelser som barnet/ungdommen ikke kan ta selv.

Foreldrene eller vergen skal alltid ta hånd om dine økonomiske forhold på den måten som er best for deg. Den voksne skal kun tenke på dine interesser, og ikke la egne hensyn eller ønsker gå foran dine. For eksempel skal ikke din forelder/din verge bruke av dine penger på seg selv.

Hva kan barn og unge bestemme selv?

- Hvis du har tjent penger selv, for eksempel ved at du har jobbet i sommerferien eller noen har gitt deg penger, kan du selv bestemme over disse pengene og bruke de til det du vil.
- Hvis du er over 15 år har du rett til å opprette en konto i banken til penger du selv har tjent. Du kan selv sette inn og ta ut penger fra kontoen. Ønsker du også å ha et bankkort til kontoen må du derimot ha samtykke fra dine foreldre/verge(-r).
- Har du fylt 15 år kan du inngå arbeidsavtaler. Er du under 15 år må dine foreldre/verge(-r) gi deg tillatelse. Dine foreldre/verge(-r) kan ikke inngå slike avtaler på dine vegne uten at du ønsker det.
- Uansett hvor gammel du er kan du selv si opp arbeidsavtaler.
- Hvis du har fylt 15 år kan du, som hovedregel, selv gi tillatelse til at andre kan få tilgang til og bruke dine personopplysninger. Det vil du få mer informasjon om dersom du f.eks. skulle ha behov for helsehjelp og det skulle bli aktuelt.
- Hvis du eier en eiendom kan du bruke eiendommen. Det er kun dersom din bruk av eiendommen gjør at eiendommen blir mindre verdt, for eksempel ved at du har fester som fører til at ting blir ødelagt, at dine foreldre/verge(-r) kan gripe inn.
- Hvis du ønsker å drive næringsvirksomhet, for eksempel ved at du selger musikk du selv har laget, tjener penger på å blogge, eller utvikle dataapper, kan du også gis rett til å foreta enkelte handlinger og beslutninger for å kunne drive virksomheten. For at du skal kunne gjøre det må du og dine foreldre/verge(-r) søke om Statsforvalterens samtykke først. Mer informasjon finner du på www.vergemal.no. Du kan også få mer informasjon hvis du tar kontakt med oss på telefon 22 00 37 00.

Hva kan barn og unge ikke bestemme selv?

Hovedregelen er at du ikke kan foreta såkalte rettslige handlinger eller bestemme over/bruke av egne penger, hvis ikke du har tjent pengene selv. Det vil si at du ikke kan:

- Inngå avtaler om kjøp og salg, bytte, leie og lignende.
- Ta opp gjeld. Hvis du for eksempel inngår et mobilabonnement så får du ringe, bruke internett osv. mot at du senere betaler regningen. Alle avtaler hvor du skal betale regningen etter at du har brukt tjenesten anses som å ta opp gjeld. Du kan derfor ikke inngå slike avtaler på egenhånd, og må ha foreldrene/vergen(es) samtykke.
- Du kan ikke motta gaver som vil medføre utgifter i fremtiden uten samtykke fra dine foreldre/verge(-r). Et eksempel kan være at noen vil gi deg en hest. En hest vil trenge fôr, stallplass og besøk av veterinær, noe som vil koste penger. Du kan derfor ikke selv bestemme at du skal ta imot en slik gave.
- Du kan ikke representere deg selv i saker overfor forvaltningen eller i saker for domstolene. Har du fylt 15 år kan du likevel gjøre det i saker hvor du er fornærmet eller etterlatt.

Rett til å bli hørt

Dersom du er over 12 år skal du høres før dine foreldre/vergen(-e) tar avgjørelser for deg¹ og dine foreldre skal vektlegge hva som er til ditt beste². Søknad om Statsforvalterens samtykke skal i disse tilfellene underskrives av deg, før de sendes inn til Statsforvalteren. Dette for å sikre at dine foreldre/verge(-r) har snakket med deg om saken, og at du har fått si din mening. Noen ganger kan det være vanskelig å være uenig med sine foreldre/verge(-r) og å si hva man mener.

Hvis du ikke blir enig med dine foreldre/verge(-r) i større spørsmål/saker knyttet til økonomi kan du ta kontakt med Statsforvalteren som da kan treffe en avgjørelse i saken. Eksempelvis hvordan penger som tilhører deg skal brukes eller plasseres, eller hvordan eiendom du har eierandel i blir brukt og vedlikeholdt.

Hvis du, etter å ha lest informasjonsskrivet, har spørsmål eller ønsker råd i en sak som er av betydning for deg, vil vi gjerne at du tar kontakt med oss på telefon. Vi kan da avtale tid for et møte, dersom du heller ønsker det.

Ytterligere veiledning

Dersom noe er uklart eller det trengs veiledning ved utførelsen av vergemålet, står Statsforvalteren til tjeneste. Ta derfor gjerne nærmere kontakt med oss.

Postadresse:

Statsforvalteren i Oslo og Viken
Vergemålsavdelingen
Postboks 325
1502 Moss

Besøksadresser:

Stensberggaten 27, Oslo
Vogts gate 17, Moss
Dr. Hansteinsgate 9, Drammen

Telefon: 69 24 70 00

E-post: sfovpost@statsforvalteren.no

<https://www.statsforvalteren.no/ov>

¹ vergemålsloven § 17 fjerde ledd

² barnereettskonvensjonen artikkel 3, jf. menneskerettsloven § 3